

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Νομικής, Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Δημοσίου Δικαίου
Συνταγματικό Δίκαιο
Διδάσκων : Καθηγητής κ. Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος

3^η Εργασία

«Η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας στην
ελληνική νομολογία. Σκέψεις με αφορμή την Α.Π.
1753/1983 (Α' Τμ.)»

ΟΛΓΑ Ι. ΒΟΓΙΑΤΖΗ

ΑΘΗΝΑ

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2004

ΠΛΑΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας στην ελληνική έννομη τάξη
 - α. Η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας ως καταστατική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης
 - β. Το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας ως δεσμευτική αρχή, ως αντικειμενική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης και ως μητρικό δικαίωμα
2. ΑΠ 1753/1983 (Τμήμα Α') – εφαρμογή της αρχής του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας
3. Εφαρμογή της αρχής από τα ελληνικά δικαστήρια
4. Τελικές παρατηρήσεις
5. Κείμενο Απόφασης
6. Βιβλιογραφία
7. Περίληψη
8. Νομολογία (χωρίς σχόλια)

1. Η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας στην ελληνική έννομη τάξη

α. Η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας ως καταστατική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης

Το Σύνταγμα του 1975/1986/2001 αναγορεύει σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας το σεβασμό και την προστασία της «αξίας του ανθρώπου» (άρθρ. 2 παρ. 1).

Η ανθρώπινη αξία αποτελεί τη νομική μεταγλώττιση του όρου άνθρωπος. Είναι το σύνολο των υλικών, πνευματικών και κοινωνικών γνωρισμάτων του ανθρωπίνου γένους. Είναι έννοια τρισδιάστατη. Η ανθρώπινη αξία, έμφυτη στον άνθρωπο, δεν αφαιρείται με νομικούς κανόνες.¹ Αντιπαρατίθεται, μάλιστα, προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η οποία αναφέρεται κυρίως στην κοινωνική διάσταση της ανθρώπινης φύσης².

Η ανθρώπινη αξία κατοχυρώνεται, για πρώτη φορά στο ελληνικό σύνταγμα, *expressis verbis* ως το υπέρτατο αγαθό της ελληνικής έννομης τάξης, ενώ ο κανόνας που την προστατεύει, δηλαδή, **ο κανόνας του «απαρβιάστου της ανθρώπινης αξίας» αποτελεί την καταστατική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης**³. Ως καταστατική αρχή εννοούμε την αρχή εκείνη στην οποία ενσωματώνεται η ιδέα της Δικαιοσύνης, η οποία προσδιορίζει το ουσιαστικό περιεχόμενο, την ουσιαστική μορφή της έννομης τάξης, τη μορφή του κράτους και το πρότυπο του πολίτη.

¹ Για την έννοια της ανθρώπινης αξίας βλ. σχετικά Ανδρ. Δημητρόπουλο, Κοινωνικός ανθρωπισμός και ανθρώπινα δικαιώματα σελ. 128 επ.

² Αντίθετος ο Αθ. Ράικος, Θεμελιώδη Δικαιώματα, σελ. 249-250, όπου θεωρεί ότι οι δύο έννοιες ταυτίζονται.

³ Βλ. σχετικά Ανδρ. Δημητρόπουλο, Παραδόσεις Συνταγματικού δικαίου σελ. 942 επ., Κοινωνικός ανθρωπισμός και ανθρώπινα δικαιώματα σελ. 124 επ.

β. Το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας ως δεσμευτική αρχή, ως αντικειμενική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης και ως μητρικό δικαίωμα

Πρόκειται, επιπλέον, για μια **συνταγματικά δεσμευτική αρχή** και όχι απλώς για μια κατευθυντήρια, προγραμματική διάταξη. Η διάταξη θεσπίζει **αμέσως ισχύοντα κανόνα δικαίου**, είναι δηλαδή επιτακτική και άμεσης ισχύος.⁴ Το άρθρ. 2 παρ. 1 Σ. καθιερώνει μια αντικειμενική συνταγματική αρχή, αντικειμενικό δίκαιο δηλαδή, που ισχύει σε κάθε μερικότερη δικαιοϊκή περιοχή, από την οποία απορρέει το υποκειμενικό δίκαιο, το δικαίωμα του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας. Τέλος, η διάταξη καθιερώνει και ένα αυτοτελές δικαίωμα, το οποίο χαρακτηρίζεται ως το **ανώτατο μητρικό δικαίωμα**⁵, από το οποίο απορρέουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα..

2. ΑΠ 1753/1983 (Τμήμα Α΄) - εφαρμογή της αρχής του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας

Η σχολιαζόμενη απόφαση είναι η πρώτη, που εξετάζει – για να απορρίψει- μια σειρά ενστάσεων που προβλήθηκαν για την αντισυνταγματικότητα του μέτρου της προσωρινής κράτησης για χρέη προς το Δημόσιο. Μία από τις προβαλλόμενες ενστάσεις είναι η **αντίθεση των άρθρ. 9 παρ. 3, 63- 72 του ν.δ. 356/1974 «περί Κώδικος εισπράξεων Δημοσίων Εσόδων» (ΚΕΔΕ)** -όπως αυτό ίσχυε πριν απο τις διαδοχικές τροποποιήσεις του με τους ν. 1731/87, ν. 1858/1989, ν. 1867/89, ν. 2386/96, ν. 2579/98 ν. 2717/1999 και ν. 2873/2000- **με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος του 1975/1986/2001.**

⁴ Βλ. Αθ. Ράικο, Συνταγματικό Δίκαιο- θεμελιώδη Δικαιώματα σελ. 254 επ. και Ανδρ. Δημητρόπουλο όπ. υποσημ. 3., Δαγχτόγλου Ατομικά Δικαιώματα Β΄(1991) σελ 1137, ο οποίος αποδέχεται το δεσμευτικό χαρακτήρα της αρχής. Αντίθετα, ο Αρ. Μάνεσης μιλά απλά για γενική αρχή,Ατομικές Ελευθερίες σελ. 110-111, η οποία δεν πρέπει να υπερτιμάται ούτε και να υποτιμάται.

⁵ Βλ. Ανδρ. Δημητρόπουλο, όπ. υποσημ. 3 και Δαγχτόγλου όπ. υποσημ. 4. Αντίθετος εμφανίζεται ο Αρ. Μάνεσης που υποστηρίζει, ότι η διάταξη δεν ιδρύει αυτοτελές δικαίωμα , όπ. υποσημ. 4.

Ο ΑΠ καλείται εδώ να κρίνει μία αίτηση αναίρεσεως κατά της τελεσιδίκου αποφάσεως του Πολιτικού Εφετείου, το οποίο θεωρείτο αρμόδιο να κρίνει εφέσεις κατά αποφάσεων πολιτικών Πρωτοδικείων, που επιλαμβάνονταν κατόπιν άσκησεως ανακοπής από τον οφειλέτη. Τα πολιτικά δικαστήρια εκδίκαζαν κάθε διαφορά που ανέκυπτε κατά την είσπραξη δημοσίων εσόδων από κάθε απαίτηση, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Ο ανααιρεσείων επικαλείται το άρθρο 559 παρ. 1 του ΚπολΔ και προβάλλει ως λόγο αναίρεσης, ότι το δικάσαν Εφετείο, δεχόμενο την επιβολή της προσωπικής κράτησης σε οφειλέτη του Δημοσίου, παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 6, 5, 2 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος καθώς και τη διάταξη του άρθρου 5 της Σύμβασης της Ρώμης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Οι διατάξεις του ΚΕΔΕ προβλέπουν την προσωπική κράτηση των οφειλετών του Δημοσίου, ως «αναγκαστικό μέτρο» διοικητικής εκτέλεσης (αρθρ. 9 παρ. 3), κατόπιν έκδοσης από το Διευθυντή του Δημοσίου Ταμείου εντάλματος, εναντίον του οποίου προβλέπεται, όπως αναφέρθηκε, ανακοπή από τον οφειλέτη ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων (άρθρ. 73).

Ο ΑΠ εξετάζει καταρχήν το συμβατό της προβλεπόμενης ρύθμισης με τη Σύμβαση της Ρώμης, και συγκεκριμένα με το άρθρο 5, το οποίο στην παρ. 1 ορίζει μεταξύ άλλων ότι «ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθως περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν», και κατόπιν παραθέτει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες συγχωρείται η στέρηση της ελευθερίας (περ. α,β,γ,δ,ε,στ). Διαλαμβάνει δε στο αιτιολογικό του, ότι το εν λόγω μέτρο εμπίπτει στην περ. β της παρ. 1 κατά την οποία – επιτρέπεται εννοείται η στέρηση της ελευθερίας- «εις εγγύησιν εκτελέσεως υποχρεώσεως οριζομένης υπό του νόμου», θεωρώντας ότι η υποχρέωση πληρωμής βεβαιουμένων φόρων είναι εκτέλεση υποχρέωσης που ορίζεται από το νόμο. Καταλήγει,

λοιπόν, στο συμπέρασμα, ότι το εν λόγω μέτρο δεν αντίκειται στη Σύμβαση της Ρώμης. Με την αιτιολογία αυτή το ανώτατο Δικαστήριο δε δίστασε να παρερμηνεύσει τη Σύμβαση της Ρώμης, προκειμένου να προσδώσει στο μέτρο της προσωπικής κράτησης για χρέη μία ανύπερκτη-έφοσον αυτό έχει καταργηθεί στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες-έξωθεν καλή μαρτυρία. Εξάλλου, το Δικαστήριο το Στασβούργου υποδεικνύει συσταλτική ερμηνεία για την ως άνω διάταξη, έχοντας κρίνει παράνομες τόσο τη διοικητική κράτηση όσο και το διοικητικό εκτοπισμό. Το εδ. β' αφορά μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο νόμος επιτρέπει την κράτηση προσώπου σε εκτέλεση ρητής και ειδικής υποχρέωσης την οποία παρέλειψε να τηρήσει. Η κράτηση προσώπου που δικαιολογείται από τον εθνικό δικαστή με αόριστη αναφορά στο νόμο δεν δικαιολογείται από τη Σύμβαση⁶.

Κατόπιν ο ΑΠ ελέγχει την αντίθεση της εν λόγω διάταξης, που προβλέπει την προσωπική κράτηση οφειλετών του Δημοσίου, με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι « ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας». **Καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι η έκδοση εντάλματος προσωπικής κράτησης δεν αντίκειται στη συνταγματική αυτή διάταξη, παραθέτοντας μία λακωνική και ουδόλως πειστική αιτιολογία, κατά την οποία «το επιτρεπτόν ή μή της εν γένει προσωποκρατήσεως, ως θεσμού, δεν ρυθμίζεται ειδικώς υπ' αυτής, αλλά υπ' άλλων διατάξεων αυτού (άρθρα 5 και 6 αυτού)».**

Ενόψει της θέσης που καταλαμβάνει στην σύγχρονη ελληνική έννομη τάξη η αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας ως καταστατικής αρχής, ως αρχής που διαμορφώνει την ιδέα της Δικαιοσύνης, αλλά και ως ερμηνευτικής αρχής, βάσει της οποίας οφείλει να ερμηνεύεται οιαδήποτε διάταξη, κατά τη σύμφωνη προς το Σύνταγμα

⁶ βλ. Εμμανουήλ Ρούκουνα, Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σελ. 147 επ.

ερμηνεία⁷, **εύλογα η απόφαση αυτή προκαλεί έκπληξη**. Εξάλλου, η διάταξη αυτή είναι εκείνη που επικαλούνται περισσότερο οι υπέρμαχοι της αντισυνταγματικότητας της προσωπικής κράτησης, δικαστήρια⁸ και θεωρητικοί.⁹

Τέλος, το Δικαστήριο εξετάζει τη συμβατότητα της εν λόγω ρύθμισης με το άρθρ. 6 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο κρίνει ως μη εφαρμοστέο, δεδομένου, ότι «η κράτησις δια χρέη προς το Δημόσιον δεν αποτελεί δίωξιν εν τη εννοία της εν λόγω διατάξεως, ποινικού δηλονότι χαρακτήρος, αλλά στέρησιν της προσωπικής ελευθερίας ως μέσον αναγκαστικής εκτελέσεως, ρυθμιζομένην υπό του άρθρου 5 παρ. 3 του ιδίου Συντάγματος». Επιπλέον, απορρίπτει την αντισυνταγματικότητα της ρύθμισης σε σχέση προς τα άρθρα 5 παρ. 1, 4 παρ.1 και 20 παρ. 1, με την αιτιολογία, ότι η έκδοση του εντάλματος σύλληψης και η επιβολή προσωπικής κράτησης δεν στερεί από τους καθ' ών τους φυσικούς τους δικαστές, ενώ η ρύθμιση αυτή δεν ελήφθη κατά αυθαίρετο και αδικαιολόγητο τρόπο, αλλά επεβλήθη από λόγους δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή, προς πρόληψη αποστερήσεως του Δημοσίου από σημαντικούς του πόρους. Ενώ, ακόμη, δεν αντίκειται στο άρθρ. 20 παρ. 2 του Συντάγματος, διότι πριν από κάθε έκδοση εντάλματος προσωποκράτησης προηγείται ειδοποίηση του ενδιαφερομένου, με την κοινοποίηση σε αυτόν ατομικής πρόσκλησης της Διοίκησης. Καταλήγει, συνεπώς, ότι οι διατάξεις του ΚΕΔΕ, οι οποίες προβλέπουν την έκδοση εντάλματος προσωπικής κράτησης για χρέη προς το Δημόσιο, βρίσκουν πλήρες συνταγματικό έρεισμα στη διάταξη του άρθρ. 5 παρ. 3 Σ, κατά την οποία «...κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε

⁷ βλ. Ανδρ. Δημητρόπουλο όπ. υποσημ. 3 και Αθ. Ράϊκο όπ. υποσημ. 3 και 4

⁸ βλ. ΜονΠρωτ.Αθ 12857/1983 (ασφ. μέτρα), και ΜονΠρωτΑθ (ασφ. μέτρα) 3093/1983, 4671/1983

⁹ βλ. Γ. Μητσόπουλο «Η επίδραση του Συντάγματος επί της πολιτικής δικονομίας» σελ.60, Κ.Μπέη, εισαγωγή στη δικονομική σκέψη, σελ. 64, Ευ. Σπύρου Κρουσταλάκη «Η προσωπική κράτηση, ειδικότερα σα μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπαρξη δημοσίων εσόδων, υπό το πρίσμα του συντάγματος του 1975», Δίκη 13 (1982) σελ. 245

φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνον όταν και όπως νόμος ορίζει».

3. Εφαρμογή της αρχής από τα ελληνικά δικαστήρια

Η σχολιαζόμενη απόφαση, εν έτει 1983, είναι από τις πρώτες που κλήθηκαν να κρίνουν το ζήτημα της αντίθεσης της ρύθμισης περί επιβολής προσωπικής κράτησης για χρέη προς το Δημόσιο προς τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος. Σταδιακά, **η ελληνική νομολογία εξελίχθηκε, αλλάζοντας στάση, κρίνοντας συχνά, ότι μέτρο της προσωποκράτησης των οφειλετών του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ αντίκειται, μεταξύ άλλων, στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Σ, που κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας¹⁰. Η ανθρώπινη αξία αποτελεί το απώτατο όριο κάθε περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων. Με το πέρασμα των χρόνων καθίσταται σαφές στην αντίληψη του δικαστή, ότι ένα τέτοιο μέτρο, εφόσον δεν δικαιολογείται ειδικώς και επαρκώς ενόψει της συγκεκριμένης περίπτωσης, αντίστρατεύεται πλήρως την όλη ουσία της ανθρώπινης φύσης, την εγγενή αξία του κάθε ανθρώπου. Σημειωτέον, δε, είναι το γεγονός, ότι σε πληθώρα αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων, όλων των κλάδων του δικαίου, ανώτερων και κατώτερων¹¹, γίνεται ρητή μνεία και εφαρμογή της εν λόγω αρχής, καλύπτοντας όλο το φάσμα των δικαιοσχεσίων. Συχνά, μάλιστα, τα δικαστήρια προβαίνουν και σε λεπτομερή ανάλυση της αρχής¹² και επιβεβαιώνουν την περίοπτη θέση την οποία κατέχει στο ελληνικό δικαιοσύνημα.**

4. Τελικές παρατηρήσεις

Η παρατηρούμενη αλλαγή στη στάση της νομολογίας ανταποκρίνεται, εξάλλου, και στη σύγχρονη έννοια της έννομης τάξης,

¹⁰ Βλ. ΔΕφΑΘ 4/2003, ΔΕΕ 2003 σελ. 697, 1303/1983 ΠρωτΠειρ. Δίκη 15 σελ. 72, ΜΠρωτΑΘ 12857/1983 Δίκη 15 σελ 67

¹¹ βλ. 5208/2000 Μον. Πρωτ. Αθ, Το Σ 2000 σελ. 572, ΜονΠρΑθ 17115/1988 (ασφ.μέτρα) ΝοΒ 1989 σελ 682, ΣΕ 1310/1983 Δελτίο ΣΕ 1982 σελ. 10, ΣΕ 818/83 ΝοΒ 1983 σελ. 424 κ.ά.

¹² βλ. ΣΕ 1460/1978 Τμήμα Γ΄

αυτής του λεγόμενου «κοινωνικού ανθρωπισμού», καταστατική αρχή της οποίας, κατά τα προαναφερθέντα, είναι η ανθρωπιστική αρχή του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας. Το απαραβίαστο, συνεπώς, της ανθρώπινης αξίας δεσμεύει την κρατική εξουσία (νομοθετική-εκτελεστική-δικαστική), όπως επίσης τα άτομα και τις ομάδες ατόμων. Η αρχή αυτή συνδέεται άρρηκτα με δύο θεμελιώδεις συνταγματικές υποχρεώσεις. Την υποχρέωση των ατόμων να σέβονται και την υποχρέωση του Κράτους να σέβεται και να προστατεύει την αξία του ανθρώπου. Ως προς, δε, τη σχολιαζόμενη στην παρούσα εργασία απόφαση 1753/1983 του ΑΠ, διαφάνηκε η απροθυμία της δικαστικής εξουσίας της δεκαετίας 1980 να συμβάλλει στην εξαφάνιση αυτού του βάρβαρου και εξευτελιστικού για τον άνθρωπο θεσμού, ο οποίος νοθεύει τον φιλελεύθερο και δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματός μας.

5. Κείμενο αποφάσεως

ΑΠ 1753/1983

Πρόεδρος : Γ. Κώνστας

Εισηγητής : Σ. Παπαθανασίου , αρεοπαγίτης

(απόσπασμα)

...Επειδή η, συμφώνως προς τας διατάξεις του ν.δ. 356/1974 «περί κώδικος εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (άρθρα 9 παρ. 3, 63-72 αυτού) έκδοσις εντάλματος πρισοπικής κράτησης, εναντίον του οποίου επιτρέπεται ανακοπή ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων(άρθρ.73), ως μέσον διοικητικής εκτελέσεως(9 παρ. 3) προς ικανοποίησιν απαιτήσεων του Δημοσίου, προβλεπόμενον και υπό των διατάξεων της εν Ρώμη κατά την 4-11-1950 υπογραφείσης συμβάσεως «δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών», κυρωθείσης δια του ν.δ. 53/20-9-1974 και ως εκ τούτου καταστάσεως αναπόσπαστον μέρος του εσωτερικού ημεδαπού δικαίου κατ' άρθρον 28 παρ. 1 του ισχύοντος Συντ/τος, δοθέντος, οτι εκ της διατάξεως του άρθρου 5 αυτής συνάγεται οτι επιτρέπεται να στερηθή τις της ελευθερίας του «συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν», μεταξύ άλλων περιπτώσεων, και «εις εγγύησιν εκτελέσεως υποχρεώσεως οριζομένης υπό του νόμου», οία είναι προδήλως και η υποχρέωσις προς πληρωμήν των βεβαιουμένων φόρων, δεν αντίκειται (η έκδοσις τοιούτου εντάλματος) εις τας επικαλουμένας υπό του αναιρεσειόντος διατάξεις του Συν/τος. Ειδικότερον, δεν αντίκειται αυτή εις την διάταξιν του άρθρ. 2 παρ. 1 του ισχύοντος Συν/τος 1975, διότι το επιτρεπτόν ή μή της εν γένει προσωποκρατήσεως ως θεσμού δεν ρυθμίζεται ειδικώς υπ' αυτής, αλλά υπ' άλλων διατάξεων αυτού (άρθρα 5 και 6 αυτού). Ούτε εις την διάταξιν του άρθρου 6 παρ. 1 του αυτού Συν/τος, διότι τούτο αναφέρεται αποκλειστικώς εις τας εγγυήσεις της προσωπικής ελευθερίας έναντι ποινικής διώξεως, η προσωπική όμως κράτησις δια χρέη προς το Δημόσιον δεν αποτελεί δίωξιν εν τη εννοία της εν λόγω διατάξεως , ποινικού δηλονότι χαρακτήρος, αλλά στέρησιν της προσωπικής ελευθερίας ως μέσον αναγκαστικής εκτελέσεως, ρυθμιζομένην υπό του άρθρου 5 παρ. 3 του ιδίου Συντάγματος. Δεν αντίκειται επίσης αυτή εις τας διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1, 2, 4 και 20 παρ. 1 του ισχύοντος Συν/τος, ως μή στερούσα τους καθ' ών απειλείται η προσωπική κράτησις των φυσικών αυτών δικαστών. Αλλά ούτε και εις την τοιαύτην του άρθρου 4 παρ. 1, όπερ καθιεροί την ισότητα των πολιτών, διότι τούτο δεν αποκλείει την δια κανόνων δικαίου ρύθμισιν των καθ' έκαστα θεμάτων κατά

κατηγορίας υποθέσεων ή προσώπων υπό τας αυτάς περιστάσεις τελούντων, εφ' όσον η τιαύτη νομοθετική ρύθμισις δεν ασκείται κατά τρόπον αυθαίρετον ή ανεπίδεκτον δικαιολογήσεως, εν προκειμένω δε το ανωτέρω αναγκαστικόν μέτρον επεβλήθη εκ λόγων δημοσίου συμφέροντος, ήτοι προς πρόληψιν αποστερήσεως του Δημοσίου από σημαντικών πόρων αυτού, αναγκαίων προς εκπλήρωσιν των κοινοφελών σκοπών του ακι, ως εκ τούτου, δεν ελήφθη κατ' αυθαίρετον και αδικαιολόγητον τρόπον. Ούτε τέλος εις την διάταξιν του άρθρου 20 παρ 2 του Συν/τος, διότι προ πάσης εκδόσεως εντάλματος προσωποκρατήσεως προηγείται ειδοποίησις του ενδιαφερομένου δια κοινοποιήσεως αυτώ ατομικής προσκλήσεως της διοικήσεως (αρθρ. 4 του ν.δ. 356/74). Αντιθέτως, αι ως άνω διατάξεις του, διων ως είρηται προβλέπεται η έκδοσις εντάλματος προσωπικής κρατήσεως δια χρέη προς το Δημόσιον, ευρίσκουν πλήρες συνταγματικόν έρεισμα εις την διάταξιν του άρθρ. 5 παρ. 3 του Συντάγματος, καθ' ήν ουδείς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή άλλως πως περιορίζεται « ει μή όταν και όπως νόμος ορίζει», οίος είανι και ο ουσιαστικός ως άνω νόμος περί ΚΕΔΕ. Όθεν, ταύτα δεχθέν και το δικάσαν Εφετείον, ήτοι ότι, ως εκ της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει, αι προαναφερθείσαι διατάξεις του ΚΕΔΕ δεν αντίκεινται εις τας ως άνω διατάξεις του Συν/τος, δεν παρεβίασε ταύτας, διό και ο περί του εναντίου 1^{ος} εκ του άρθρου 559 αρ. 1 ΚπολΔ λόγος αναιρέσεως δέον να απορριφθεί ως αβάσιμος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Π.Δ. Δαγτόγλου « Ατομικά Δικαιώματα»
- 2) Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος « Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου»
- 3) Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, « Κοινωνικός ανθρωπισμός και ανθρώπινα δικαιώματα»
- 4) Αριστόβουλος Ι. Μάνεσης , « Συνταγματικά Δικαιώματα – Ατομικές Ελευθερίες»
- 5) Αθανάσιος Γ. Ράικος « Συνταγματικό Δίκαιο – Θεμελιώδη Δικαιώματα»
- 6) Γ. Μητσόπουλου, « Η επίδραση του Συντάγματος επί της πολιτικής δικονομίας»
- 7) Κ. Μπεής, «Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη»
- 8) Εμμανουήλ Ρούκουνας, «Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»

ΑΡΘΡΑ – ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ευ. Σπύρου Κρουσταλάκη, « Η προσωπική κράτηση, ειδικότερα ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη δημοσίων εσόδων, υπό το πρίσμα του συντάγματος 1975», Δίκη 1982 σελ 245

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περιεχόμενο της παρούσας εργασίας είναι η νομολογιακή αντιμετώπιση της αρχής του απαραβιάστου της ανθρώπινης αξίας, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ελληνικού Συντάγματος. Για το σκοπό αυτό επελέγη η υπ 'αριθμ. 1753/1983 απόφαση του Αρείου Πάγου, που έκρινε το ζήτημα της προσωπικής κράτησης οφειλετών του Δημοσίου, ως μέσον αναγκαστικής εκτέλεσης, κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ - όπως αυτό ίσχυε πριν από τις διαδοχικές τροποποιήσεις του με τους ν. 1731/87, ν. 1858/1989, ν. 1867/89, ν. 2386/96, ν. 2579/98 ν. 2717/1999 και ν. 2873/2000. Προβλήθηκε από τον αναιρεσείοντα η αντίθεση της διάταξης του ΚΕΔΕ, που προβλέπει την προσωποκράτηση, προς ορισμένες συνταγματικές διατάξεις, μεταξύ των οποίων και το άρθρο 2 παρ. 1, που κατοχυρώνει το απαραβιάστο της ανθρώπινης αξίας. Καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι η έκδοση εντάλματος προσωπικής κράτησης δεν αντίκειται στη συνταγματική αυτή διάταξη, παραθέτοντας μία λακωνική και ουδόλως πειστική αιτιολογία, κατά την οποία «το επιτρεπτόν ή μή της εν γένει προσωποκρατήσεως, ως θεσμού, δεν ρυθμίζεται ειδικώς υπ' αυτής, αλλά υπ' άλλων διατάξεων αυτού (άρθρα 5 και 6 αυτού)».

NΟΜΟΛΟΓΙΑ (χωρίς σχόλια)

ΜονΠρωτ.Αθ 12857/1983 (ασφ. μέτρα),

ΜονΠρωτΑθ (ασφ. μέτρα) 3093/1983,

ΜονΠρωτΑθ 4671/1983

ΔΕφΑΘ 4/2003, ΔΕΕ 2003 σελ. 697

ΜΠρωτΠειραιά 1303/1983 Δίκη 15 σελ. 72

ΜΠρωτΑθ 12857/1983 Δίκη 15 σελ 67

Μον. Πρωτ. Αθ 5208/2000, Το Σ 2000 σελ. 572

ΜονΠρΑθ 17115/1988 (ασφ.μέτρα) ΝοΒ 1989 σελ 682

ΣΕ 1310/1983 Δελτίο ΣΕ 1982 σελ. 10

ΣΕ 818/83 ΝοΒ 1983 σελ. 424.

ΣΕ 1460/1978 Τμήμα Γ΄